

Інститут соціальної та політичної психології
Національна академія педагогічних наук України

РОБОЧА ПРОГРАМА

«АСИСТЕНТСЬКА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

053 «Психологія»

Київ – 2020

Розробник програми: Найдьонова Любов Антонівна, член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, заступник директора Інституту соціальної та політичної психології НАПН України

Рецензент: Гошовський Я.О., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Робочу програму схвалено на засіданні вченої ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
Протокол від «26» травня 2016 року № 07/16

Робочу програму оновлено та схвалено на засіданні вченої ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
Протокол від «16» січня 2020 року № 01/20

Зміст

1.	Опис навчальної дисципліни	4
2.	Загальні положення	5
3.	Мета та завдання педагогічної практики	6
4.	Бази практики	12
5.	Програма практики	13
6.	Структура практики	14
7.	Методи навчання	16
8.	Підведення підсумків практики	17
9.	Вимоги до оформлення документації	23
10.	Методичне забезпечення	26
11.	Рекомендована література	27

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Психологія (шифр і назва)	Асистентська педагогічна практика	
	Напрямок підготовки: (шифр і назва)		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): "Психологія"	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії з психології	Лекції	
		-	-
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		-	-
Індивідуальні завдання: 90			
Види контролю: залік			

II. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1. Програма з педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (далі – ІСПП) регламентує форми, організацію, здійснення та захист проходження педагогічної практики.

Практика організовується та проводиться відповідно до вимог п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 №261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», «Положення про докторантуру та аспірантуру Національної академії педагогічних наук України».

2.2. Педагогічна практика (далі – Практика) є складовою частиною освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, обов'язковим компонентом підготовки науково-педагогічних працівників, що забезпечується поєднанням теоретичної підготовки з практикою. Педагогічна практика сприяє виявленню здібностей аспірантів (далі – практикантів) до педагогічної діяльності та формуванню психологічної готовності до входження у професію.

Об'єктом практики є науково-педагогічна діяльність у вищому навчальному закладі, а **предметом** – закономірності, прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності, зумовлені її цілями, завданнями і змістом.

III. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики є:

- *закріплення* і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- *поглиблення* та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- *отримання* уявлень про діяльність кафедри на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- *оволодіння* сучасними методами та методиками викладання і виховання у ВНЗ;
- *набуття досвіду проведення* семінарських та практичних (тренінгових) занять, а також консультацій;
- *інтеграція* науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- *впровадження* результатів дисертаційної роботи в освітній процес;
- *формування* педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики;
- *виховання* потреби систематично поповнювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності;
- *формування* навичок самоосвіти і самовдосконалення.

Тривалість практик. Тривалість практики визначається навчальними планами підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, індивідуальним планом роботи аспіранта та навчальною програмою педагогічної практики і складає **3 кредити (90 годин)**.

Головне завдання педагогічної практики – підготовка аспірантів до професійної педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах. Підготовка аспірантів здійснюється для забезпечення навчальних закладів кадрами, які мають знання інноваційного характеру, уміння їх практичного застосування, певний досвід розробки нових технологій навчання та виховання, володіють

сучасними методами організаційно-управлінської роботи у навчальних закладах.

У системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії наук ІСПП практика виконує наступні *функції*:

- розвивальну;
- адаптаційну;
- навчально-виховну;
- діагностичну

Практика повинна забезпечити:

1. Формування професійно-педагогічної спрямованості аспірантів:

- активного, емоційно-позитивного та ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності на посаді викладача психологічних дисциплін;
- стійкої мотивації на досягнення успіху у майбутній професійній діяльності;
- цінності самореалізації та самовдосконалення у майбутній професійній діяльності;
- відповідальності за результати своєї професійної діяльності.

2. Формування цілісних, системно-структурних професійних знань аспірантів:

- закріплення, поглиблення та систематизація теоретичних знань з психологічних дисциплін та методики їхнього викладання;
- закріплення, поглиблення та систематизація теоретичних знань з педагогіки, сучасних педагогічних технологій, методики виховної роботи тощо;
- закріплення, поглиблення та систематизація знань щодо самоорганізації та самовдосконалення в майбутній професійній діяльності.

3. Формування професійно-творчої самостійності аспірантів:

- формування умінь самостійного планування навчальної-виховної роботи ;
- формування умінь самостійного планування, підготовки та проведення занять різних типів;
- формування організаційних умінь;

– формування умінь бачити проблемні педагогічні ситуації, виокремлювати їх, перетворювати на педагогічну задачу, самостійно аналізувати та знаходити оптимальні шляхи вирішення;

4. Формування культури професійно-педагогічного спілкування аспірантів:

– формування умінь реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії в процесі професійної педагогічної діяльності;

– розвиток літературного усного та писемного, монологічного й діалогічного мовлення;

– формування умінь розподіляти й концентрувати увагу, діяти в публічній ситуації;

– формування уміння активного слухання;

– розвиток толерантності.

5. Формування педагогічної рефлексії аспірантів:

– формування умінь аналізу та самоаналізу різних форм навчальної роботи;

– формування умінь самодіагностики, самооцінки а самокорекції.

Професійно-педагогічні уміння, якими мають оволодіти аспіранти під час педагогічної практики:

1. Прогнозувально-проективні уміння – уміння самостійно планувати та здійснювати підготовку занять різних типів: уміння визначати тему лекції відповідно до навчальної програми та встановлювати її місце в системі і структурі навчальних дисциплін; уміння чітко визначати мету та доцільний тип заняття; уміння обирати оптимальну, логічну, гнучку, хронологічно виправдану структуру заняття, що відповідає меті, типу заняття; уміння працювати з різними джерелами інформації; уміння переробляти інформацію відповідно до цілей і завдань заняття; уміння здійснювати доцільний відбір навчального матеріалу з теми заняття (відбір змісту й обсягу знань з теми заняття, підбір до кожного питання доцільних фактів і прикладів тощо); уміння відбирати та створювати необхідні засоби навчання та наочні посібники (дидактичний матеріал, таблиці, схеми, малюнки тощо); уміння складати план-

конспект заняття з визначенням теми, мети, типу, обладнання, плану, послідовністю основних етапів заняття, розподілом часу, фіксацією змісту заняття; уміння прогнозувати очікуваний результат заняття.

2. *Операційні уміння* – уміння самостійно проводити заняття різних типів, уміння реалізовувати на занятті основні дидактичні принципи (науковості, зв'язку з життям, доступності, систематичності та послідовності, наочності, індивідуального підходу, диференціації, емоційності, міцності засвоєння знань, умінь, навичок, взаємопов'язаного вивчення психологічних дисциплін); уміння раціонально та ефективно використовувати на занятті методи, прийоми та засоби навчання; уміння ефективно організовувати власну діяльність та навчально пізнавальну діяльність студентів; уміння доступно, лаконічно й виразно формулювати питання; уміння ефективно використовувати технічні засоби навчання; уміння при необхідності оперативно змінювати логіку і спосіб викладу матеріалу; уміння застосовувати інноваційні технології навчання (технологію розвитку творчої особистості, проектну технологію, технологію «створення ситуації успіху» та ін.); уміння використовувати методи та прийоми активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів (створення проблемних ситуацій, організація самостійної пізнавальної діяльності тощо); уміння оптимально розподіляти час; уміння ефективно використовувати мимовільну та довільну увагу студентів; уміння використовувати прийоми для активізації різних видів пам'яті (образної, словесної, слухової, механічної, емоційної) та видів запам'ятовування; володіння механізмами творчої діяльності при проведенні занять; уміння виокремлювати проблемні педагогічні ситуації, перетворювати їх на педагогічні задачі, аналізувати та знаходити оптимальні шляхи вирішення; уміння аналізувати та оцінювати роботу студентів на занятті; уміння забезпечувати цілісність та логічну завершеність заняття.

3. *Комунікативні уміння* – уміння реалізовувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію в процесі педагогічного спілкування; розвинуте літературне усне і писемне, монологічне й діалогічне мовлення; володіння педагогічним тактом, нормами

педагогічної етики; уміння розподіляти та концентрувати увагу, діяти в публічній ситуації; уміння активного слухання.

4. *Рефлексивні уміння*: уміння проводити аналіз та самоаналіз заняття; уміння здійснювати якісну та адекватну самодіагностику та самооцінку; уміння здійснювати саморегуляцію та самокорекцію; уміння прогнозувати свій подальший професійний розвиток.

У результаті проходження асистентської педагогічної практики формуються такі компетенції:

- здатність використовувати у професійній діяльності базові загальні знання з різних наук (ІК-1);
- здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних) (СОК-3);
- здатність працювати в команді, формувати позитивні відношення з колегами (СОК-4);
- здатність використовувати наявні можливості освітнього середовища і проектування нових умов, в тому числі інформаційних, для вирішення науково-дослідних завдань (ПК-4);
- здатність здійснювати професійну та особистісну самоосвіту, проектування подальшого освітнього маршруту і професійної кар'єри, участь в дослідно-експериментальній роботі (ПК -5);
- здатність використовувати особливості соціально психологічних явищ в управлінні (ПК-7);
- здатність враховувати особливості загально-соціальних процесів при організації роботи та керуванні (ПК -8);
- здатність розробляти та проводити всі види занять у вищому навчальному закладі (ПК -9);
- здатність виявляти психологічні закономірності поведінки та діяльності особистості у соціальному середовищі (ПК-1с);

- здатність інтегрувати соціально-психологічні технології підтримки та допомоги індивідам, групам та спільнотам у кризових станах (ПК-5с);
- здатність знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для рішення проблем й прийняття рішень (ІК-3);
- здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у різних видах професійної діяльності (ІК-2);
- здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації на українській та іноземній мовах (ІК -4);
- здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших (СОК-1);
- здатність слідувати етичним і правовим нормам у професійній діяльності (СОК-2).

IV. БАЗИ ПРАКТИКИ

Практика проводиться на базах, які відповідають меті, завданням, змісту практики, а також вимогам навчальних планів.

Базами практики можуть бути навчальні і навчально-наукові підрозділи університетів, які мають необхідні умови для проведення практики.

На базах практики необхідно забезпечити навчально-виробничі та санітарно-гігієнічні умови проведення практики, медичне обслуговування, побутові та культурні потреби практикантів та керівників практики.

V. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

МОДУЛЬ I. Організаційний етап

Проведення загальних організаційних зборів аспірантів. Оформлення документації щодо місця проходження практики. Ознайомлення з програмами психологічних дисциплін, що викладаються кафедрою (місцем проведення практики). Розробка індивідуального графіку проведення навчальних занять.

МОДУЛЬ II. Педагогічний етап

Відвідування занять викладачів. Проведення відкритих занять і самоаналіз роботи практиканта. Участь в організації наукових студентських конференцій, у роботі наукового семінару кафедри тощо.

МОДУЛЬ III. Завершальний етап

Обговорення результатів проведення відкритих занять. Підготовка звіту за результатами проходження практики. Захист звіту за результатами проходження практики.

VI. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

№	Найменування теми	Всього годин	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Організаційний етап				
1.	Проведення загальних організаційних зборів аспірантів	2		2
2.	Оформлення документації щодо місця проходження практики	2		2
3.	Ознайомлення з нормативними документами які регламентують освітній процес у ВНЗ, кафедр та науково-педагогічних працівників	2		2
4.	Ознайомлення з програмами психологічних дисциплін	4		4
5.	Розробка індивідуального графіку проведення навчальних занять	2		2
	<i>Разом за модулем 1</i>	<i>12</i>		<i>12</i>
Модуль 2. Педагогічний етап				
1.	Відвідування занять провідних викладачів	10		10
	Підготовка навчально-методичних матеріалів до проведення аудиторних занять з навчальних дисциплін	24		24
2.	Проведення занять і самоаналіз роботи аспіранта	20		20
3.	Участь в організації наукових	6		6

	студентських конференцій, у роботі наукового семінару кафедри тощо			
	<i>Разом за модулем 2</i>	<i>60</i>		<i>60</i>
	Модуль 3. Завершальний етап			
1.	Обговорення результатів проведення відкритих занять	8		8
2.	Підготовка звіту за результатами проходження практики	6		6
3.	Захист звіту за результатами проходження практики	4		4
	<i>Разом за модулем 3</i>	<i>18</i>		<i>18</i>
	УСЬОГО ГОДИН	<i>90</i>		<i>90</i>

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. *Пояснювально-ілюстративний метод.* Використовується на лекційних заняттях і ґрунтується на активізації репродуктивного (відтворювального) мислення.
2. *Пошуковий метод.* Використовується на практичних заняттях та під час самостійної роботи студентів. Полягає в організації активного пошуку розв'язання пізнавальних завдань. Процес мислення при використанні цього методу набуває продуктивного характеру, він контролюється викладачем і коригується самими студентами.
3. *Репродуктивний метод.* Використовується на практичних заняттях і ґрунтується на засвоєнні навчального матеріалу на основі зразка, моделі діяльності або загальноприйнятих підходів до вивчення навчального матеріалу.
4. *Проблемний метод.* Використовується на лекційних і практичних заняттях. Ґрунтується на постановці викладачем пізнавального завдання (проблеми), самостійних пошуках студентами шляхів його розв'язання, порівнянні різних поглядів і підходів до вирішення проблеми.

VIII. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

1. Асистентська педагогічна практика захищається аспірантом особисто в кінці терміну практики. Оцінка, отримана на захисті є кінцевою та перескладанню не підлягає.
2. Для захисту практики аспірант повинен мати: письмовий звіт, щоденник практики, відгук керівників практики з оцінкою роботи аспіранта та зібрані матеріали (індивідуальний план практиканта з відмітками про виконання, план-конспект одного з проведених занять). Означені документи подаються на рецензування керівникам практики не пізніше як через 10 днів після її завершення. Керівники практики дають відзиви на звітні документи та визначають попередню оцінку.
3. У звіті мають бути відомості про виконання практикантом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Оформлюється звіт за вимогами державного стандарту до звітів з науково-дослідної роботи.
4. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість.
5. Підсумки практики обговорюються на засіданнях лабораторій, а загальні підсумки практики підводяться на засіданні Вченої ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України щорічно.
6. Поточний контроль здійснюється керівником практики протягом проходження аспірантом педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять.
7. Підсумковий контроль здійснюється наприкінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності аспірантів протягом конкретного періоду. Враховується рівень теоретичної підготовки, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними вміннями й навичками, ставлення до студентів, акуратність, дисциплінованість, якість оформлення документації та час її подання.
8. Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок здійснюються за 100-бальною шкалою у процесі залікового модульного

контролю. Загальна оцінка складається з оцінок за результатами сумування оцінок *поточного і підсумкового* модульного контролю (див. Табл. 3, 4).

Таблиця 3. Загальна шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Залік є підсумковим модульним контролем практики. Під час заліку визначається рейтингова оцінка успішності за проведену практику. Рейтингова залікова оцінка не повинна бути меншою від 60 балів. Вона дорівнює сумі оцінок за захист звіту про практику та демонстрацію набутих практикантом практичних знань і вмінь, а також базується на результатах поточного контролю (відвідування, повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази практики, вчасність та якість оформлення щоденника і звіту про практику (див. таблицю 4).

Таблиця 4. Шкала підсумкового залікового модульного контролю

Показники	Бали
Оцінка за захист звіту про практику та демонстрацію набутих практичних знань і вмінь:	0-40
<i>Поточний контроль:</i>	
Самостійне проведення навчальних занять (за кожне проведене самостійно заняття нараховується один бал)	0-25
Повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази:	0-25
Вчасність та якість оформлення докторантом щоденника і звіту про практику:	0-10
Загальна оцінка	0-100

Предметом оцінювання якості практичної підготовки аспіранта є рівень набутих ним практичних знань і навичок, уміння вести полеміку та захищати запропоновані у звіті положення. Отже, якість практичної підготовки аспіранта оцінюється за такими показниками поточного і підсумкового модульного контролю:

- 1) самостійне проведення навчальних занять;
- 2) повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази практики;
- 3) вчасність та якість оформлення щоденника і звіту про практику, своєчасне представлення їх на перевірку керівникові;
- 4) демонстрація набутих практичних знань і вмінь, захист звіту про практику.

Рейтингове оцінювання поточного контролю

1) Самостійне проведення навчальних занять, спостереження за заняттями викладачів та відвідування занять інших практикантів є обов'язковими, оскільки саме через цю діяльність аспірант найбільшою мірою набуває практичних знань і вмінь, накопичуючи відомості для написання звіту. В межах залікового модулю максимальна кількість балів становить 25 балів, відповідно, за кожне повноцінне заняття практикант отримує бал.

2) Повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази є важливим показником процесу практичної підготовки. Максимальна оцінка становить 25 балів. Оцінка за повноту і якість виконання завдань практики визначається, як це представлено в таблиці 5.

Таблиця 5. Оцінювання повноти і якості виконання завдань практики

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
25-20	відмінно	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані письмові первинні матеріали результатів виконання всіх завдань практики (плани-конспекти та інші документи)
19-11	добре	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані письмові первинні матеріали результатів виконання більшості завдань практики
10-6	задовільно	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані не в повному обсязі письмові первинні матеріали результатів виконання завдань практики
5-0	незадовільно	Якщо характеристика від бази практики негативна, до заліку не надані або частково надані письмові первинні матеріали результатів виконання завдань практики

3) Вчасність та якість оформлення практикантом щоденника і звіту про практику, своєчасне представлення їх на перевірку керівникові свідчать про сумлінність та дисциплінованість. Вони визначаються за якістю оформлення та змісту. На оцінювання цього показника відводиться максимально 10 балів, які розподіляються, як це показано в таблиці 6.

Таблиця 6 Оцінювання вчасності та якості оформлення документації

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
10-8	відмінно	Якщо щоденник і звіт оформлені у відповідності з вимогами, а зміст відбиває результати виконання основних завдань практики
7-5	добре	Якщо щоденник і звіт оформлені у відповідності з вимогами, а зміст не повністю відбиває результати виконання основних завдань практики
4-2	задовільно	Якщо щоденник і звіт оформлені переважно у відповідності з вимогами, а зміст приблизно відбиває результати виконання основних завдань практики
1-0	незадовільно	Якщо щоденник і звіт не відбивають результатів проходження практики або вони відсутні

Підсумковий заліковий модульний контроль

Демонстрація набутих аспірантом практичних знань і вмінь та захист звіту про практику є завершальним етапом в оцінюванні результатів його практичної підготовки. Оцінка за захист звіту про практику та демонстрацію набутих практичних знань і вмінь визначається за якістю доповіді про виконання плану практики та відповідей на запитання. Максимальна оцінка – 40 балів. Вона визначається у відповідності з даними таблиці 7.

Таблиця 7 Оцінювання демонстрації набутих знань і вмінь, захисту звіту про практику

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
40-31	відмінно	Якщо доповідь і відповіді на запитання вірні й повні
30-21	добре	Якщо доповідь недостатньо повна, а відповіді недостатньо вірні або викладені з незначними помилками
20-11	задовільно	Якщо доповідь неповна, а відповіді в основному вірні, але викладені зі значними помилками
1-0	незадовільно	Якщо доповідь не підготовлена або не розкриває суті проведеної роботи

Таким чином, за отриманою аспірантом загальною сумою балів поточного та підсумкового модульного контролю виставляється оцінка в залікову відомість за шкалою ECTS та національною шкалою.

8. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПРАКТИКИ

У **щоденнику** практики аспірант повинен заповнити всі розділи. Він зобов'язаний щоденно відображати виконану ним роботу в повному обсязі.

Практикант зобов'язаний оформити й передати щоденник і звіт керівнику практики від кафедри для оцінювання не пізніше як за 3 дні до заліку.

У **звіті** повинні бути відображені:

- мета і завдання практики, які стояли перед аспірантом;
- коротка характеристика кафедри чи іншого навчального підрозділу, на базі якої (якого) аспірант проходив практику;
- зміст діяльності за період проходження практики;
- ступінь виконання запланованих завдань відповідно до індивідуального плану та завдань практики;
- висновки та рекомендації щодо підсумків роботи.

Звіт про практику складається індивідуально кожним аспірантом. На останній сторінці звіту ставиться дата і особистий підпис.

У **відгуку** керівника від бази практики дається стисла характеристика та оцінка роботи практиканта.

Під час заліку аспірант повинен бути готовим усно відповісти на запитання щодо оформлення та змісту документації з практики.

У **плані конспекті залікового заняття** подається необхідна інформація про його зміст, структуру та особливості проведення.

План – конспект залікового заняття

Загальні відомості: дата проведення заняття, викладач-координатор, курс.

Тема заняття.

Цілі заняття (практична, освітня, розвиваюча, виховна).

Хід заняття.

Етап заняття. Завдання етапу. Зміст етапу. Навчальний режим. Час. Примітки.

Під час проведення заняття слід звернути увагу на наступне:

Початок заняття. Підготовка до заняття. Ознайомлення з темою, планом та конкретними завданнями. Психологічна підготовка студентів до засвоєння нового матеріалу (закріплення): актуалізація колишніх знань, повторення раніше вивченого.

Пояснення нового матеріалу. Науковість, доступність, змісту заняття.

Методичні засоби, використані на занятті:

- методи та прийоми залучення і підтримки уваги студентів, активізація діяльності, прийоми розвитку творчого мислення;
- технічні засоби та наочність на занятті, елементи індивідуалізації й диференціації навчання, колективної навчальної діяльності; поєднання роботи студентів під керівництвом викладача і практиканта зі самостійною роботою.

Студенти на занятті: ступінь їх активності, прояв допитливості, поведінка та задоволеність; прийоми попередження стомлення і підтримки працездатності студентів, які використовувалися практикантом.

Практикант на занятті: особливості його навчальних дій, вміння налагодити співпрацю зі студентами; культура поведінки та особистий приклад; спостережливість, винахідливість; обстановка в аудиторії.

Закріплення: практичні завдання, вправи, творчі педагогічні винаходи, повторення нового матеріалу.

Домашнє завдання: інструктаж, дозування, індивідуалізація.

Орієнтовна схема аналізу заняття

1. Визначення правомірності формулювання цілей та завдань заняття, їх адекватність навчальному плану за певною дисципліною.
2. Встановлення рівню досягнення мети та вирішення співвіднесення зі завданнями на підґрунті використаних на занятті вправ / технік, а також відповідей студентів.
3. Визначення міри адекватності обраних методів навчання. Виявлення першопричини того, вирішено або не вирішено завдання заняття. Фіксування співвідношення різних видів практичних завдань, встановлення відповідності

щодо послідовності стадій формування навичок студентів зі стадіями розвитку їх вмінь.

4. Підрахунок розподілу часу на занятті: на головну мету, на розвиток того чи іншого виду діяльності, на час мовлення практиканта та студентів тощо.

5. Визначення загальної логіки заняття (його цілеспрямованість, динамічність, зв'язність, змістовність, його виховна значущість).

6. Установлення, як здійснюється індивідуалізація навчального процесу.

7. Аналіз володіння практикантом технологією заняття: уміння надавати чітку настанову, використовувати різні організаційні форми роботи адекватні до цілей та завдань заняття, уміння зайняти роботою всіх студентів, оцінити їх роботу, використовувати прийоми виправлення помилок.

8. Оцінювання практиканта як мовного партнера (його вміння спілкуватися, тримати себе, говорити виразно, володіти голосом тощо).

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Наскрізна навчальна програма практик докторів філософії з психології
- Робоча програма з дисципліни.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
3. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / За ред. О. Г. Мороза. – К.: НПУ, 2001. – 338 с.
4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

Інформаційні ресурси

1. Режим доступу: <http://www.sublogic.ru/slos-687-1.html>.
2. Режим доступу: <http://kladraz.ru/igry-dlja-detei/podvizhnye-igry>